

איך לתרגם סחזה

סוף סוף הגיע הרגע הגדול. הצייר באטחיסקאמרטרוון החליט להציג את הנרי הרביעי (מאת ש. ויליאם). ציימבי, מנהל התיאטרון וכוכב הבמאים שלו רץ מהר בטקסי ספיישל אל מוסקה שפיץ, המתרגם, שזכה בשעתו לפרס חיים חפר על תרגום המופת ליצירת המופת עלי כבא הולך העירה. "מוסקה", אמר ציימבי, איפה אתה אוחז?

בן ה-44, הכיר בשוויץ את לואי אלשטיין, צעירה ליטאית בת 26 שעברה את כל מדרגי מחנות ההשגדה, הופצצה על ידי הגרמנים כשהפליגה לשבדיה, נכוחה קשה. הוא התאהב בה מיד, חינך אותה במרץ, הביאה ארצה, נשא אותה לאשה בבית אחותו, חוה, בעצם ימי המלחמה.

עם אשתו החדשה גר בדירה קטנה, בבית ישן ומוזנח ליד הירקון, כשקיבל מידיו בן גוריון את מנויו כשר"החלקאות. הוא היסס לקבלו, מתוך נימוק שאין לו כל מושג בשטח זה, אך נכנע לחץ המפלגה. עד היום סבורים ירדני כי היתה זאת מוימה זדונית מצד בן גוריון "לדפוק" את הפולמוסן החריף, שהרגיו אותו לעתים כה קרובות. דבר אחד בטוח: לבון נכשל בתפקיד זה כשלון חרוץ.

עמדת המפתח. הלקח לא בוזבו. לבון החליט שלא להיכשל שנית, לא להי"תקע שוב במבוי סתום. כשהרית את הסי"תלקותו הקרובה של בן גוריון, מיהר לטול לידיו את חיק הבטחון. שהוא ביש"ראל עמדת"מפתח בעלת השפעה עצומה. בני ג'י מסר לו את התיק ברצון: אף שלא היתה לו חיבה מיוחדת לאיש, ידע שהפאן מיד לאבן נגף בברוכי של משה שרת. מלבד זאת ידע כי השקפתו הפוליטית של לבון התקרבה, עתה, להשקפתו שלו.

לבון ניגש לעבודתו במרץ. עוד בימי היותו ממלא מקום שר"הבטחון בלבד, עבר בשקידה ממחנה למחנה, סירר ביחידות, הכיר מפקדים. הוא עשה את כל אשר ביכולתו כדי לתת לקצונה את התרגשה שהוא ישימש לה אבא בממשלה. גישתו האקטיביסטית הקיצונית עזרה לו אף היא בדרך זו.

אולם קשה לאיש כמו לבון לרכוש יידיים אמיתיים. חסרה לו האהדה האנושית הטבעית לזולת, המסגלת את המנהיג להבין את נפש רעהו. על אף היותו איש משפחה מסור, השולח פרחים לקרוביו בכל הזדמנות, לא הצליח מעולם לגבש מסביבו חוג אוהדים אמיתי, המסורים לו בלב ונפש.

מרד הנפיים. לא מכבר נתן דוגמה אופיינית: בניגוד לרצון לבון החליטה הממשלה לתת לפרטיונים נכים את ארזן הזכות כמו לנכי מלחמת"העצמאות. כש"צורך הטיפול בנכים אלה למחלקת השיקום במשרד הבטחון, הגיב לבון בצורה חותכה ואופיינית: הוא הודיע שיעביר את הטיפול בכל הנכים, כולל נכי מלחמת העצמאות, למשרד העבודה.

תוך כדי להט הפולמוס שכח דבר אחד: הרגשות הטבעיים של נכי המלחמה. טיפול מצד משרד"הבטחון היה הבעה של תודת"האומה. העברתו למשרד"העבודה גראה, כעניינה, הכפיכתם למקרים סוציאליים. הם

משמשת כר לראשו. את לימודיו זה: לחלוטין. כשנודע הדבר למשפחה, שלחה את ה"אחות חוה, המבוגרת בשנתיים מפנחס, באותו סדר משפחתי להשגיח על הסטודנט. האחות לא סבלה חכמות: היא סתבה את מכנסיו ואת נעליו של האח כדי להכ"ריחו להישאר בחדר וללמוד. הוא עשה לנו את המוות", נזכר אחיו, זליג, "הלי"מודים שלו עלו לנו בדממים, תרתי משמע."

אולם טיפול האחות הנמרצת הצליח. לבון סיים את ארבע שנות לימודיו, אמר עליו הפרופסור קארו, מומחה בינלאומי למשפטים שהיה מחנכו: "פנחס זה נושא כביסו את מטה המרשלים!" גם הוא לא תיאר לעצמו, מן הסתם, עד כמה הת"קרב הניחוש להגשמה: לבון אמנם לא הפך מרשל, אך כשר"הקבוצות הוא גמיוה על המרשלים.

מתקופת הלימודים שרדה בפנחס אהבה עזה לאחותו. גם כיום הוא סר לעתים קרובות לביתה בחולון, מתיעץ עמה בכל דבר חשוב.

מעשה שחור. בשנת 1929 הגיע לבון סוף סוף ארצה עם הקבוצה הראשונה של גורדוניה, עבד עבודה שכירה בחדרה עד שהצטרף, כעבור שנתיים, לקבוצת חולדה. אולם לא ניתן לו זמן רב להקדיש לעבודת הכפיים: יותר ויותר שקע בפעילות למען גורדוניה. ו"הבר"הקבוצות. גם כיום הוא עוד שייך רשמית לקבוצה, מבקר בה לעתים כשבתור ובחגים.

בסוף שנות השלושים שלחה אותו ה"מפלגה להשתלם בבית"הספר הגבוה לכל"כלה בלונדון, שם הופתע על"די מלחמת"העולם, נאלץ לחזור ארצה בדרך הארוכה מסביב לכף התקווה הטובה. נסיעה זו נתנה לו את ההזדמנות למעשה אופייני נוסף של הפרת משמעת: כשביקר בחברת ירדנים לבנים וכושים במסעדה דרום"אפריקאית מפורסמת, נדרשו השוורים לצאת. לבון סירב, הגיע את חבריו לשכור את האולם כולו לאותו ערב, לגרש את כל שאר האורחים.

בתקופה זו עלה כוכבו בהסתדרות. השפעתו גברה והלכה במרוצת השנים, על אף פולמוסו החריף עם בן גוריון, עד שחזר לשורה השניה של מנהיגי מפא"י ערב מלחמת"העצמאות. בניגוד לשרת לא התנגד ברגע האחרון להקמת המדינה. כש"פרצה שביחת הנשק, הפך למוכיר ההס"תדרות (שהטוב ביותר שהיה עד אז ומאו"), מוכן לקפוץ לשורה הראשונה.

אהבה בשוויץ. לפני כן קרה משהו ששינה את אורח חייו. לבון הגרוסיי, רמז לאימרה מפורסמת של נפוליאון, שהכריז כי בצבאו יכול כל חייל לעלות בדרגה אם יצטיי, נושא בילקוטו מטה של מרשלים.

אחרי תקופה קצרה של נשואין.

צפונה סכנה גדולה: בלהט הפולמוס נוטה לבון לשכוח את מטרת כל ויכוח תרבותי — לשכנע את הזולת. הוא יכול לפצוע את יריבו בפע"מחט נפשיים, לעורר את שנאתו הנצחית. על"די תנועת"יד של ז"ל זול או מבט ציני הוא יכול להקסא את יריבו.

לעתים קרובות מאד בחייו הפליט תחת השפעת סם משכר זה דברים שהיו בחזקת אסון לפי מנהיגי לאומי. הדוגמה הקלאסית: לפני שנה, אחרי שאנשיו הואשמו בשבירת ההיטים של פלאחים ערביים בשעת חיפוש בכפרי המשולש הכרזו, בצנינות ארסית כי הרהיטים, "לא עשויים ממהגוני" — כאילו מותר לשבור את הפציון הדלים של אדם מרוד מפני שאין ביכולתו לרכוש הפצעים יקרים יותר. פסוק מוזר זה בפיו של אבי ההתישבות"העובדת ויוצר תנועת"נוער סוציאליסטית עורר רעש מסביב ל"כדור"הארץ, רכש ללבון את הכינוי "מהגוני".

לעומת לשונו השנונה של משר שרת, בעלת הפסקים המודוים והמלו"טשים, יוצרת לשונו של לבון תומחה גפריתנית.

סכנה גדולה עוד יותר צפויה ללבון מן העובדה שנוצחון בפולמוס נראה בעיניו לעתים, כנוצחון של ממש. אחרי ש"דפק" את הנרי במירוץ נאוים מבריק בכנסת, יכול היה להידימות לו כי אכן ניצח את השליט האמריקאי של המרחב — אף שהמ"ציאות לא השתנתה במאומה.

"לשם מה ללמוד?". בגמר הלימודים בנימינסיה החליט לבון להקדיש את כל מרצו למפלגתו — הפועל הצעיר. תנועה זו, ש"דגלה בחזרת א. ד. גורדון, האמינה בחיידק העם היהודי על"די שיבה לארמה והי עבודה, הניחה את היסוד לתנועה הקיצונית, בניגוד לפועל"ציון שמאל, ובניגוד למג"היגו אחרות העבודה מסוגם של ברל כצנל"סון ודויד בן גוריון, שללה המפלגה מן האישון את מלחמת"המעמדות ואת האינטרנציונליות. את תורות מארכס ובן ריכוב, היא היתה לאומנית, דגלה בשפה העברית בעבודה עברית. לבון החליט שאין טעם להמשיך בלימודיו.

"לשם מה צריך חבר"קבוצה להיות מל"מד?" שאל את אחיו ואחיותו הבכורים. אולם מועצת"האחים החליטה אחרת: פנחס חויב לבקר באוניברסיטה של לבוב, ללמוד משפטים. לצורך זה השאירה לו המשפחה בעלותה לארץ, סכום כסף הגון, החשבון: פנחס הסטודנט יחיה מן הריבית, תחיר בתום הלימודים את הקרן למשפחתו בארץ, שתקים בה בית.

כר של כרוזים. אולם משנעלמה ה"משפחה, קפץ לבון בשתי רגליו לתוך הקליחת הפוליטית: יחד עם כמה חברים יסד את גורדוניה, תנועת"הנוער של הפועל הצעיר. לצורך זה הוציא את כל הכסף של המשפחה, כמעט רעב, ישן על שולחן בשני חורי התנועה, כשערימת כרוזים

אות קין

